

ERKIN VOHIDOVNING IJODIY MEROSI

Shabir Ahmad KHALILiy,
Nizomiy nomidagi O‘zbekiston milliy pedagogika
universiteti 2-kurs magistranti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15878188>

Annotatsiya: O‘zbek adabiyoti tarixida o‘ziga xos ovoz, chuqur fikr va teran ruh bilan ajralib turadigan shoirlardan biri bu — Erkin Vohidovdir. U XX asrning ikkinchi yarmi va XXI asr boshlarida o‘z ijodi bilan milliy adabiyotimizni yangi bosqichga olib chiqqan, ma’naviy uyg‘onish ruhini tarannum etgan yirik adib hisoblanadi. Erkin Vohidovning she’riyati, dramatik asarlari va publitsistikasi o‘zbek xalqining ma’naviy olami, orzu-umidlari, dard-u tashvishlarini chuqur aks ettiradi.

Kalit so‘zlar: shariyat, tarbiya, ta’lim, madaniyat, tafakkur, omil, nutq, zamonaviy, jarayon, ruhiyat, manaviyat,

Аннотация: Одним из поэтов в истории узбекской литературы, выделяющимся своим неповторимым голосом, глубокими мыслями и глубокой душой, является Эркин Вохидов. Его считают великим писателем, который своим творчеством вывел нашу национальную литературу на новый уровень во второй половине XX века и начале XXI века, восхваляя дух духовного пробуждения. Поэзия, драматические произведения и публицистика Эркина Вохидова глубоко отражают духовный мир, надежды, мечты и тревоги узбекского народа. Существует очень древняя традиция перевода редких и шедевральных произведений на узбекский язык и на этой основе превращения их в бесценные сокровища нашей литературы и духовности

Ключевые слова: воспитание, образование, культура, мысль, фактор, речь, современный, процесс, дух, духовность,

Annotation: One of the poets in the history of Uzbek literature, distinguished by his unique voice, deep thought and deep soul, is Erkin Vohidov. He is considered a great writer who, with his work in the second half of the 20th century and the beginning of the 21st century, brought our national literature to a new level and glorified the spirit of spiritual awakening. Erkin Vohidov's poetry, dramatic works and journalism deeply reflect the spiritual world, hopes, dreams and anxieties of the Uzbek people. There is a very ancient tradition of translating rare and masterpieces into the Uzbek language, and on this basis, turning them into invaluable treasures of our literature and spirituality.

Keywords: Sharia, upbringing, education, culture, thought, factor, speech, modern, process, spirit, spirituality,

Erkin Vohidov 1936-yilning 28-dekabrida Farg‘ona viloyatining Oltiariq tumanida tug‘ilgan. 1960-yillardan boshlab u o‘zbek adabiyotida yetakchi shoirlardan biri sifatida tanila boshladi. Shoirning dastlabki she’riy to‘plami “Tong nafasi” 1961-yilda chop etilgan bo‘lib, u zamonaviy ruh, hayotbaxsh g‘oyalar bilan to‘lib-toshgan edi.

Erkin Vohidov ijodining asosiy mavzularidan biri — vatanparvarlik, milliy oʻzlik va insoniy qadriyatlardir. “Oʻzbekim”, “Qasida”, “Til haqida qoʻshiq” kabi mashhur sheʼrlari orqali u oʻzbek xalqining milliy gʻururi, tili, tarixi va kelajagiga boʻlgan mehrini ifoda etgan. Ayniqsa, “Oʻzbekim” sheʼri oʻzbek xalqining mustaqillik ruhini uygʻotgan gʻoyaviy bayroqlardan biri sifatida qabul qilinadi.

Shoirning boshqa muhim qirradi — falsafiy va lirizmga boy sheʼriyatidir. U hayot va oʻlim, zamon va makon, ezgulik va yovuzlik kabi abadiy mavzularni chuqur falsafiy mushohadalar asosida yoritadi. Uning “Ruhlar isyoni”, “Nido”, “Koʻhna dunyo” kabi asarlarida insoniyat taqdiri, adolat va haqiqatga intilish asosiy gʻoya sifatida ilgari surilgan.

Erkin Vohidov nafaqat shoir, balki dramaturg sifatida ham muhim iz qoldirgan. Uning “Tong nuri”, “Qotil” kabi sahna asarlari teatrimizda muhim oʻrin egallagan. Shuningdek, u tarjimon sifatida ham yirik xizmat qilgan boʻlib, Gëte, Pushkin, Dante kabi klassiklarning asarlarini oʻzbek tiliga mahorat bilan tarjima qilgan. Erkin Vohidov oʻzining serqirra va boy ijodiy merosi bilan oʻzbek adabiyotining faxriga aylangan ijodkordir. Uning asarlari bugun ham dolzarb, oʻquvchida teran fikr va yuksak tuygʻularni uygʻotadi. Shoirning merosi — bu nafaqat adabiy boylik, balki butun xalqimizning maʼnaviy xazinasi hisoblanadi. Uning ijodi yosh avlodni vatanparvarlik, insonparvarlik va yuksak maʼnaviyat ruhida tarbiyalashda muhim oʻrin tutadi.

Shoir mustaqillik yillarida xalqimizning maʼnaviy yangilanish jarayonida faol ishtirok etdi. Uning publitsistik chiqishlari, maqolalari va nutqlari jamiyatimizda fikr erkinligi, oʻzlikni anglash va mustaqil fikrlash madaniyatini shakllantirishda katta rol oʻynagan. Oʻzbek sheʼriyati osmonida porlagan eng yorqin yulduzlardan biri — Erkin Vohidov. Uning ijodi oʻzbek xalqining qalbidan, dardidan, orzularidan oziqlangan, millatimiz maʼnaviyatini asrab-avaylash va yuksaltirishga xizmat qilgan ulkan adabiy merosdir. Erkin Vohidov nafaqat shoir, balki oʻqituvchi, dramaturg, tarjimon, maʼnaviyat targʻibotchisi sifatida ham el ardogʻiga sazovor boʻlgan. Erkin Vohidov 1936-yil 28-dekabrda Fargʻona viloyatining Oltiariq tumanida tugʻilgan. U bolaligidan adabiyotga mehr qoʻygan va Toshkent Davlat universitetining filologiya fakultetida tahsil olgan. Dastlabki sheʼrlaridan boshlab undagi yuksak estetik did, milliy tuygʻular, chuqur falsafa va sheʼriy mahorat sezilib turadi. Uning 1961-yildagi “Tong nafasi” toʻplami adabiyot ixlosmandlari eʼtiborini tortdi.

Erkin Vohidov ijodining markazida har doim inson va Vatanning taqdiri boʻlgan. U yurtga boʻlgan muhabbatni, xalq dardini va milliy qadriyatlarni eng nafis va taʼsirchan uslubda ifoda etgan. Shoir “Oʻzbekim” sheʼri orqali mustaqillik sari

intilayotgan xalqimizning g‘ururini uyg‘otgan bo‘lsa, “Til haqida qo‘shiq” orqali milliy tilimizga ehtirom va hurmatni targ‘ib qilgan.

Uning ko‘plab she‘rlarida inson qalbining nozik kechinmalari, vaqt, o‘lim, abadiylik haqidagi falsafiy fikrlar mujassam. “Ko‘hna dunyo”da u insoniyat tarixiga nazar tashlab, adolat, haqiqat, yovuzlikka qarshi kurash g‘oyalarini ilgari suradi. Shoir mustaqillik yillarida ham faol ijod qilgan. U o‘z nutqlari, maqolalari orqali xalqni ma‘naviy uyg‘onishga chaqirgan. O‘zbek tili, madaniyati, tarixini qadrlash, uni asrab-avaylash zarurligini qayta-qayta uqtirgan. Erkin Vohidov ijodi — bu o‘zbek xalqining qalbi, dardi va orzularining badiiy ifodasidir. Uning she‘rlari, dramalari, tarjimalari va fikrlari har bir yurakda aks-sado beradi. U bugungi kunda ham o‘zbek yoshlari uchun ibrat namunasi, badiiy ilhom manbai bo‘lib qolmoqda. Shoirning merosi — bu millatning bebaho xazinasi, ma‘naviyat maskani va abadiyat sari yo‘l ko‘rsatuvchi yulduzdir.

Erkin Vohidov o‘zbek dramaturgiyasini ham boyitgan. Uning “Tong nuri”, “Oltin devor”, “Abu Muslim” kabi sahna asarlari o‘z davrida katta ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega bo‘lgan. U zamonaviy teatr san‘atining rivojiga katta hissa qo‘shgan.

Bundan tashqari, u jahonga mashhur ijodkorlarning asarlarini o‘zbek tiliga tarjima qilgan. Dante Aligerining “Ilohiy komediya”sidan parchalar, A.S. Pushkinning asarlari, Gëtening falsafiy she‘rlari — bularning barchasi Erkin Vohidovning tarjima mahoratini ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Erkin Vohidovning so‘z qo‘llash mahorati " Respublika ilmiy amaliy anjumani materiallari . Guliston -2020
2. Vohidov E. Saylanma. 1-Kitob.- T, Sharq, 2001 - B. 4.
3. “O‘zbekiston ovozi” gazetasi. 12-son, 28-yanvar 2010 yil.
4. Н. А. Жирмунская. Хрестоматия по немецкой литературе XVIII века. «Просвещение», Ленинград, 1976
5. J. W. Goethe. Faust. Verlag Berlin und Weimar, 1971
6. Иоганн Вольфганг Гёте. Фауст. Часть первая. Издательство «Просвещение», Ленинград, 1971
7. Гете. Фауст. Перевод Б.Пастернака. ГИХЛ, М., 1955
8. Gyote. Faust. Erkin Vohidov tarjiması. G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti, Toshkent, 1972.
9. Omanova, M. (2024). Importance of voice in expressive reading. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 12(1), 125-128.
10. Dilafruz, Kalandarova. "Issues of Uzbek Folklore and its Research in Germany." *Journal of Positive School Psychology* 6.9 (2022): 4395-4398.
11. Kadirova M.H. "The need for improving the methodology of teaching folklore in distance learning" Lecturer, Department of Uzbek language and literature of Tashkent State Pedagogical University named after Nizami, Uzbekistan, <https://inlibrary.uz/index.php/crjps/article/view/17610>

"TURKIY XALQLAR ADABIYOTIGA DOIR ZAMONAVIY YONDASHUVLAR: MUAMMOLAR, OMILLAR, YECHIMLAR"

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

12. Махбуба Қадамбоевна Ўразбаева. АЁЛ ХАРАКТЕРИНИ ОЧИШДА БАДИИЙ НУТҚНИНГ ЎРНИ. GOLDEN BRAIN. RAIN ISSN: 2181-41 20. 23.01.10. 193-199- б. <https://researchedu.org/index.php/goldenbrain/article/view/1179>
13. Burkhanova, F. "The Wisdom In The Works Of Alisher Navoi." *Turkish Journal of Physiotherapy and Rehabilitation* 32.3: 32467-32472.
14. Atabayeva G.F. The sign content of "Ffu" novel // *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities, USA*. 2022. – P.139-142. (Impact Factor - 8.0).
15. O'RAZBAYEVA Mahbuba. XX asr ozarbayjon adabiyotida Ganjaviy obrazi tasviri. "Nizomiy Ganjaviy va xamsachilik an'anasi" mavzusidagi xalqaro ilmiy anjuman materiali. 2024-yil 25-yanvar, 28-32-betlar. https://oriens.uz/media/conferencearticles/5_ORAZBAYEVA_Mahbuba_28-32.pdf.